

Komaan, Boerenbond en CD&V, recht je rug!

LANDBOUW De dominante visie op onze landbouw vertoont sterke gelijkenissen met de kolonisatie, schrijft Joost Dessein. Het is tijd om werk te maken van de dekolonisatie van de toekomstige generaties.

Joost Dessein
Hoofddocent rurale
sociologie (UGent).

'De landbouw was gestuurd door agronomen, die waren zonder uitzondering mannelijk, wit en verenigd rond een vertoog van kolonisering en modernisering.' Hugh Campbell, een Nieuw-Zeelandse socioloog, was op dreef toen hij vorige week op een congres in Newcastle de rol van de Britse kolonisten in het historisch proces van landbouw in zijn land onttrafde. Complex is het niet echt: de kolonisten hadden een duidelijke, eenduidige kijk op landbouw, en de macht om die door te drukken. Tot de Maori vanaf de jaren 70 massaal gingen protesteren en er geleidelijk andere visies op de voorgedragen kwamen. Maar de schade was onomkeerbaar. Tenslotte eten we ook hier Nieuw-Zeelandse lamshout.

Een eenduidige visie, dominant gemaakt door een alliantie met de macht, dat is precies wat ook in de Vlaamse landbouw is gebeurd na de Tweede Wereldoorlog. Die visie is duidelijk en wordt uitgedragen door de Boerenbond: schaalvergroting, intensivering en specialisatie garanderen een economisch rendabele landbouw- en voedingssector.

De alliantie met de macht is zichtbaar in de verleviching van de Boerenbond met CD&V. Nu eens via strategische posities in kabinetten en departementen of in de syndicale organisatie. Soms eerder onzichtbaar via bestuursmandaten, dan weer schamteloos openlijk samenspanning in specifieke dossiers - denk maar aan de oproep van minister Jo Brouns om bezwaarschriften tegen het stikstofakkoord in te dienen. Dat wordt nog versterkt door een agronomisch complex (banken, veevoerders, winkels, consultancy, boekhouding ...) dat met elkaar verster-

gelde financiële belangen vertegenwoordigt. Vanuit het perspectief van dat vervlochten complex, is dat erg succesvol: we produceren efficiënt fruit, groenten, zuivel en vlees voor de lokale, regionale en internationale markten. Ook in Nieuw-Zeeland zijn Vlaamse diepvriesgroenten te koop. O ja, de milieukosten zijn ook goedgevoelend op de samenleving, dat maakt het nog eens zo makkelijk.

Het systeem wankelt

Die context vertoont alle kenmerken van kolonisatie. De doorgedreven focus op intensivering en schaalvergroting vanuit een dominante

Het klimaat komt steeds dwingend aan de deur kloppen. Als we niet drastisch van koers veranderen, koloniseren we de toekomst van de volgende generaties

machtspositie, ter versterking van de eigen belangen, leidt tot een exploitatie van natuurlijke hulpbronnen (bodem, water, biodiversiteit ...). Het is een systematische en systemische inperking van andere ontwikkelingspaden, ter wille van de dominante visie van modernisering.

Net zoals die individuele witte man in Nieuw-Zeeland niet noodzakelijk iets ten goede kan worden geduid, zijn ook de Vlaamse boeren - die nu koud worden gepakt door het stikstofakkoord - niet individueel schuldig.

Ze doen wat ze doen vanuit een oprechte overtuiging dat de juiste manier is, hierin aangemoedigd door beleid en belangenorganisaties. Met vaak een geschiedenis van generaties, en na kapitaalintensive investeringen, is ook hun bewegingsvrijheid erg beperkt. Het proces lijkt ook hier onomkeerbaar, het pad ligt vast.

Veel individuele boeren willen andere paden bewandelen en tegen het systeem ingaan. Die pioniers experimenteren met nieuwe businessmodellen. Ze zoeken creatieve allianties met nieuwe partner, zoals lokale besturen en burgers. Ze combineren andere voeders met robuustere rassen en zorgen voor bodem en biodiversiteit. Maar ook zij worden nu keihard geconfronteerd met de consequenties van de dominante visie. En dat is het perverse aan de drastische stikstofmaatregelen die nu voorliggen de pioniers worden mee geslachtloft. Ze erkennen de systeemfouten, gaan er tegenin, maar worden in een generieke benadering mee gestraft.

Maar het systeem wankelt. Het klimaat komt steeds dwingend op de deur kloppen. Jongeren komen op straat voor de toekomst van de planeet. In zijn essay *De kolonisatie van de toekomst* beschrijft David Van Reybrouck hoe de gevolgen van de kolonisatie voortduren in de gefuik- te ontwikkelingspaden voor de toekomst. Wat Van Reybrouck in een mondiale context positioneert, gedreven door de koloniale Noord-Zuidrelaties, geldt evenzeer voor de Vlaamse land- en tuinbouw: als we niet drastisch van koers veranderen, koloniseren we de toekomst van de volgende generaties.

Misschien is het ook hier tijd voor

Net zoals in Nederland vorige week,

komen binnenkort in Vlaanderen vast duizenden boeren op straat. © Vincent Jannink/epa-efo

dekolonisatie en 'herstelbetaling' - niet als een natieve compensatie voor de schade uit het verleden, maar om de toekomst niet langer te hypothekeren. Tijd, dus dat beleid en vakorganisaties klare taal spreken, en de boeren een toekomst bieden.

Rechtvaardige transitie

Net zoals in Nederland vorige week, komen binnenkort misschien ook in Vlaanderen duizenden boeren op straat. Ik zie een groot veld voor me, ergens in een landelijk dorp in het Turnhouse Vennengebied. Of een massa tractoren bij het Brusselse Jubelpark. Ik zie grimmige boeren, gebelzen ook. Kinderen dragen een spandoek: 'Ik wil boer worden, zoals mijn papa en mama'.

Beste Boerenbond en CD&V, recht dan je rug. Klim op het podium en kijk die duizenden boeren en boerinnen,

van verschillende generaties, uit alle uithoeken van Vlaanderen, van alle sectoren en verschillende bedrijfstakken, recht in de ogen. Spreek ze helder en overtuigend toe. Dat het een ongemakkelijke waarheid is, maar dat een fundamentele transitie onafwendbaar is. Dat jullie dat erkennen en die toekomst mee willen uittekenen. Niet vanuit een conservatief vasthouden aan het verleden, wat sleutelend aan de status quo, maar oprecht strevend naar een rechtvaardige transitie van ons landbouw- en voedselsysteem. Werk aan een nieuw toekomstbeeld, want 'business as usual' is niet langer aan de orde.

Syndicale organisaties wens ik de moed om hun leden te begeleiden in een fundamentele transitie van ons landbouw- en voedselsysteem. Consequent, maar ook zorgend voor een goede begeleiding en waar nodig

een zachte uitdoving. De minister wens ik de oprechtheid om altijd het algemeen belang voor ogen te houden, en hierin verantwoordelijkheid te nemen. Ontwikkel met alle betrokkenen een beeld van hoe de landbouw in Vlaanderen er in de toekomst moet uitzien, denkend vanuit het algemeen maatschappelijk belang en volop bewust van de klimaatproblematiek. Neem afstand van de dominante visie die ook nu de noodzakelijke rechtvaardige transitie in de weg staat. Het verleden heeft bewezen dat jullie samen een erg machtige tandem vormen. Gebruik die positie om resoluut voor een toekomstgerichte landbouw te kiezen, in het belang van iedereen, inclusief de boeren die nu tot wanhoop worden gedreven. En hou vooral de dekolonisatie van de toekomstige generaties voor ogen.

column

Bieke Purnelle

Dommer dan de rest

Aan het einde van elke juni maand vullen sociale media zich met kiekjes van fiere ouders en hun geslaagde, afzwaaiende of gediplomeerde kroost. Trots zijn op je kinderen is normaal. We raken er al snel in bedreven. Leren kruipen, eerste stappen, de eerste keer mama of papa, die ene spugelig-ke tekening van een vogel (of was het een hond?); apetrots zijn op al hun exploten. Tot ze leerplichtig worden. Dan wordt trots iets wat ze moeten verdienen.

Aan het einde van elk schooljaar moet ik stevast denken aan de kinderen die niet op Facebook of Instagram prijken met de hashtag #fitroesepapa, #fieremama. Omdat ze niet slaagden, ook al deden ze hun best. Omdat ze hun best niet deden, want ze wisten niet voor wie of waarom ze hun best zouden doen. Omdat ze bezweken onder de druk. Omdat er te veel zorgen en verdriet zaten waar leerstof moest zitten. Omdat ze het hadden opgegeven. Omdat hun brein anders bedraaid is dan dat van de meeste andere kinderen. Omdat er niet genoeg voor hen gezorgd werd. Omdat niemand had gezien wat ze wél allemaal konden. Omdat ze koste wat kost in die ene aso-richting moesten zitten, ook al lag hun talent elders.

Deze week zwaai- de mijn jongste af van de lagere school. Een school waar met liefde en geduld voor hem gezorgd was, maar mensen niet alleen hadden gezien wat hij niet kon,

maar ook wie het was en waar hij goed in was. Ook al had hij er maar een jaar gezeten, het werd een lastig afscheid, met tranen en een zwaar gemoed. Leren achterlaten is even moeilijk als hongerige rat, tot er amper iets van overblijft. Het kind blonk als een medaille aan het einde van een deugddoel extra jaar, een jaar dat ik bem gunde, een jaar om in te halen en goed te maken wat er het jaar voordien allemaal was fout gelopen.

Het kind dat in tranen thuis kwam werd een kind dat bleef plakken op school. Het kind dat zich naar school sleepte werd een kind dat zingend naar school fiets- te. Het kind dat zijn leerkracht ver- wenste werd een kind dat zijn juf bijna liever zag dan zijn moeder en Lionel Messi samen.

Niets van dat alles was vanzelfsprekend, wist ik. Daarom knuffelen wij de juf pluk van dankbaarheid. Daarom snortte deze moeder zich door de feestelijke af- schiedsplechtigheden terwijl kinderen zongen, dansen en een paar tranen lieten, omdat ze wisten dat iets wettelijks voor altijd voorbij was. Wij proberden niet te denken aan september, aan wat na de vakantie kwam, aan het einde van de speeltijd.

Ik dacht terug aan het afgelopen jaar, vol oververhitte onderwijs- debatten, over ondermaaste prestaties en zorgwekkende niveaus; over remediering; over de leergoep in de leeraarskamer; over beroepsleerlingen die niet konden rekenen en geen bus- of trein- regeling konden lezen. Mijn oudste kind had in het voorjaar een cameraploeg van de VRT op bezoek gehad in de klas. 'Ze komen filmen', liet hij achteloos vallen. Ik vroeg waarom. 'Als het beroepsopleiding in het nieuws komt, zal het wel slecht nieuws zijn', zei hij droog. Een uitspraak die als een mes in mijn hart plofte. Op de een of andere manier is hem ter ore gekomen dat de samen- leving hem dommer vindt dan de rest, dat je minder meetelt als je iets met je handen doet. Dat zijn moeder trots op hem is, maakt het een ander goed, maar niet alles.

Daarom ploeteren veel te veel leerlingen zich door hun school- loopbaan. Omdat ze om de een of andere reden naar de universiteit moeten, ook al zijn ze beter in verzorgen, tuinkeren, houtbewer- ken of aan fietsen sleutelen. Omdat een baan met enig prestige belangrijker is dan talent en plezier in wat je doet. Omdat andere mensen hun angsten, dromen en (soms gefnuikte) ambities op hen projecteren. En vooral: omdat iedereen weet dat ze later veel minder zullen verdienen zonder universitaire diploma.

'Als het beroepsopleiding in het nieuws komt, zal het wel slecht nieuws zijn', zei mijn zoon droog. Een uitspraak die als een mes in mijn hart plofte

Wat een succesrecept voor ellen- de en verdriet: elke dag horen dat het beter kan, dat je beter moet doen, dat het niet goed genoeg is. Het knaagt aan je zelfbeeld als een hongerige rat, tot er amper iets van overblijft. De toekomst kent geen genade.

Onderwijsdebatten gaan in hoofdzaak over wiskunde en Latijn, over bachelors en masters, over het niveau van de cognitieve vaardigheden; zelden over doen waar je goed in bent, beter worden in wat je gelukkig maakt. Intussen staan er duizenden vacatures open voor wezenlijke jobs in de bouw- sector en bij het openbaar vervoer, moet een mens een halfjaar wachten op een loodgieter of een dakwerker en vinden kinderdag- verblijven amper nog kandidaten die gek genoeg zijn om de hele dag baby's te sussen, luiers te ver- schonen en smoutzeten te vegen voor een hongerloon. Het is niets om trots op te zijn.

Bieke Purnelle is freelance-schrijver en directeur van Rosa, kennis- centrum voor gender en feminis- me. Haar column verschijnt tweewekelijks op vrijdag.

Waar moeten Brusselse jongeren dan wél zwemmen?

Gideon Boie
Docent en
onderzoeker
faculteit
architectuur
(KU Leuven).

BRUSSEL Blijkbaar vraagt niemand zich af waarom Brusselse jongeren naar de Vlaamse recreatiezones trekken, schrijft Gideon Boie.

De zomer is in het land en daar zijn de rellende jongeren uit Brussel weer. Gezellige recreatiezones worden in ijentempo omgebouwd tot streng beveiligde kooien en professioneel sfeerbeer moet voorkomen dat het potje overkookt. Maar de fortificatie van de publieke ruimte dreigt een vicieuze cirkel te werken. 'Ik zal je een reden geven voor die haat in je ogen', zei straatboekwerker Brahim Lhichou in deze krant (*DS 24 juni*). In die psychologie zal de beveiliging van zwembaden alleen aansleiding zijn voor meer agressie, zoals ook Sibjo Kanobana hier stelde (*DS 25 juni*).

De jaarlijkse morele verontwaardiging in de publieke opinie leidt de aandacht af van de politieke verantwoordelijkheid. De vraag is: waarom

moeten jongeren uit Brussel überhaupt naar elders trekken om in openlucht te zwemmen? Elke zomer opnieuw circuleren lijstjes in de Brusselse media met zwemlocaties in de wijde omtrek en hoe die te bereiken met het openbaar vervoer. In Brussel zijn er dan ook welgeteld 0,9 zwembaden te vinden, niet bij- zonder terug. Pool is Cool nam al in 2014 een duik in de fontein van het verkeersknooppunt Montgomery. Tal van ludieke acties volgden, zoals het droogzwemmen op het braak- liggende Josaphat-spoorencamp- lement. De tijdelijke bouwcontaine- ar Bozar kreeg het vrolijke opschrift: *'The biggest public outdoor pool in Brussels'* - dat was niet eens gelogen. Na elke actie kreeg Pool is Cool bijval uit politieke hoek en tal van ballonnetjes werden opgelaten, maar er gebeurde niets.

Voorlopig is sprake van een zwem- vijver in Neerpede en eenje op het

haalbaarheidstudie voor een open- luchtzwembad dat hij had opge- maakt samen met een ingenieursbu- reau, in opdracht van de stad Brussel, wachtte al twee jaar op antwoord.

Droogzwemmen

De agendering van het openlucht- zwemmen in Brussel gaat nog veel langer terug. Pool is Cool nam al in 2014 een duik in de fontein van het verkeersknooppunt Montgomery. Tal van ludieke acties volgden, zoals het droogzwemmen op het braak- liggende Josaphat-spoorencamp- lement. De tijdelijke bouwcontaine- ar Bozar kreeg het vrolijke opschrift: *'The biggest public outdoor pool in Brussels'* - dat was niet eens gelogen. Na elke actie kreeg Pool is Cool bijval uit politieke hoek en tal van ballonnetjes werden opgelaten, maar er gebeurde niets.

Voorlopig is sprake van een zwem- vijver in Neerpede en eenje op het

dal van de Slachthuizen in Ander- licht, al juichen we beter niet te vroeg. Structurele voorzieningen blij- ven uit, aan tijdelijke initiatieven alvast geen gebrek. Au bord de l'eau is een burgerinitiatief dat kinderen sinds enkele jaren de mogelijkheid biedt tijdens de zomer te ploeteren in een plonsbad aan de brug van Laken. In de tweede coronazomer kwam er het tijdelijke zwembad Flow aan de Biestbroekwaai, een bad van zeventien bij zeven meter met plaats voor

Het engagement van de verschillende overheden is goedbedoeld, maar uiteindelijk is de obsceane boodschap: doe het maar zelf!

dertig zwemmers in een strikt sche- ma van twintig minuten zwemtijd.

Opvallend is dat het initiatief tekens genomen wordt door burger- organisaties, met geld bijeen- gesprokkeld uit verschillende bud- getten van de Brusselse en de Vlaam- se overheid. Die 'zelforganisatie' wijst op het falen van het stedelijk beleid in Brussel. Het engagement van de verschillende overheden is goedbedoeld, maar uiteindelijk is de obsceane boodschap: doe het maar zelf! Daarmee wordt de politieke ver- antwoordelijkheid eenvoudig afge- wenteld op kleine organisaties die met bakken energie en vrijwillige arbeid in de bres springen.

Het is onzeker of een openlucht- zwembad een oplossing biedt voor baldadig gedrag, maar wel duidelijk is dat één zwemgelegheid niet genoeg zal zijn voor de jongeren in Brussel. Uiteindelijk gaat het niet over openluchtzwemmen alleen. Die

kwestie is maar een voorbeeld van de gebrekkige publieke voorzieningen voor jongeren in Brussel. Zo is het aantal publieke zwembaden - om even bij hetzelfde tijdverdrift te blij- ven - optwee handen te tellen, enkele daarvan zijn al jarenlang gesloten wegens verbouwingen.

De gastvrijheid voor Brusselse jon- geren in recreatiedomeinen te lande is één ding, de hamvraag is in hoever- re Brusselse jongeren welkom zijn in de eigen stad. De wereldbeker BMX Freestyle strijkt dit weekend neer in Schaarbeek. Er werd de hele week druk gebouwd aan spectaculaire springschansen in het Josaphatpark. Behalve de competitie is er nog een ruim aanbod initiatie in BMX'en en skateboarden.

Het cynische is dat in heel het Brusselse Gewest nauwelijks skate- parken beschikbaar zijn zodra het festivalweekend afgelopen is. In Schaarbeek zijn er alvast geen.